

Vacek, Jiří

[Rusko-český lingvodidaktický slovník]

Opera Slavica. 1993, vol. 3, iss. 2, pp. 58-59

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116646>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

rům. Přispívá tak nesporně k vytvoření jednotné metodologie srovnávacího studia slovanské toponymie.

Doyen jihoslovanské onomastiky Slovinc France Bazlaj před čtvrtstoletím napsal, že etymolog se v mnohém podobá detektivovi. Zkoumá a vyšetřuje, aniž má jistotu, že dospěje ke správnému výsledku. Stamatoski dospěl k takovým výsledkům, které mají trvalou hodnotu pro další studium jak makedonské, tak

obecně balkánské toponomastiky.

Je potěšitelné, že Stamatoski dobře zná českou a slovenskou onomastickou produkci, že se opírá o její výsledky. Je však škoda, že jeho pozornosti ušly práce Františka Kopečného. Vadí mi rovněž opakovaně nesprávné užívání názvu pro sborník lidové slovesné tvorby bratři D. a K. Miladinových a psaní Triček místo Jireček.

Ivan Dorovský

Rusko-český lingvodidaktický slovník. Ved. aut. kol. S. Jelinek, Karolinum, Praha 1992. 263 s.

Potřeba terminologické kodifikace je stále aktuální, o čemž svědčí zájem odborníků i studujících z nejrůznějších odvětví. Recenzovaný slovník si sice podle vyjádření autorů "neklade za úkol překonání rozkolísanosti a nesjednocení lingvodidaktických terminů," snaží se však, nutno předeslat že úspěšně, poskytnout čtenáři adekvátní české ekvivalenty ruských výrazů z dané oblasti. Nejedná se o slovník výkladového typu, jde o dílo překladové, které čerpá materiál z originálních ruských knižních a časopisových lingvodidaktických publikací z posledních 10-15 let. Kromě hlediska frekvenceho využívají autoři i hledisko praktické, tedy využitelnost pedagogických, psychologických a lingvistických terminů při jazykovém vyučování. České ekvivalenty vyhledávali autoři z odborných českých časopisů (Ruský jazyk, Cizí jazyky ve škole, Ruština v teorii a praxi)

a vysokoškolských sborníků (seznam excerpované literatury však chybí). Za cenný pokus považujeme uvádění českých ekvivalentů pro ruské výrazy, nemající v češtině přímé protějšky, sr. включенное обучение - semestrální stáž studentů rusistiky, до-азбучный период обучения, оканье, аканье, руссиеведческий материал - materiál, učivo z ruských reálií. Slovník zachycuje i rozsah spojovatelnosti výchozích hesel a doplňuje je příklady, sr. вводить - вопросы, лексику, фразы, грамматику функционально, языковой материал в речь, atd., знак - препинания, пунктуационный, писать через мягкий знак, atd., списывание - дословное, обучающее, с доски, с изменением слов; списывать - у товарища, с печатного текста, atd.

U lingvodidaktické příručky bychom ovšem očekávali bohatější gramatický aparát jednotlivých hesel, (autoři se omezují pouze na rod, sloves-

ný vid, případně reflexivnost či rekci), jehož znalost zřejmě předpokládají. Zato důsledně uvádějí u všech tvarů přízvuky. Drobné výhrady můžeme mít k rozvíjenému heslovému zpracování některých výrazů, sr. спряжение, образец -ия; среда, создавать - у иностранного языка; языковедный п. языковедческий, -ая дисциплина; бодрствующий: -ее состояние; atd. Autoři opět zřejmě spoléhají na jazykovou vyspělost čtenáře a erudici při správném určování výsledných tvarů. Od již existujícího "Slovníku slovanské lingvistické terminologie",¹ který konfrontačně uvádí překlady lingvistické terminologie ze všech živých slovanských jazyků a navíc v angličtině, francouzštině a němčině, se recenzovaná práce liší především zpracováním hesel, (důraz se kladě na lexikální spojitelnost výrazů), jejich zaměřenosti a zdroji excerpce.

Výběr předkládaného lexika byl prováděn jistě s velkou pečlivostí, přesto však některé výrazy, jež pozbyly platnost a aktuálnost, bylo možné vypustit (sr. политинформация, воспитание интернационализма, идейно-воспитательный, Lidové kursy ruštiny v ČSR, SSSR, ČSSR). S některými českými ekvivalenty nemůžeme souhlasit, sr. učitel jako спикр (учитель-диктор), nasycеност výuky лингвореа-лием (насыщение обучения лингвореалиями), jiné jsou nepřesné, sr. hovorový mluvený (разговорно-устный), učební řečový (учебно-речевой); či přímo rusismy, sr. *specjalista v lingvodidaktice, *odbornik v lingvorea-

lich, *prohovočovat. Že někdy méně by bylo více, dokazuje heslo МАПРЯЛ, které je nám stejným způsobem vysvětlováno jak pod heslem международный, tak i pod МАПРЯЛ, i ассоциация, i преподаватель; zbytečně je podle našeho soudu uváděno a vykládáno dvakrát heslo армейский метод. Problémům s překlady kompozit typu методист-лингвист, преподаватель-прямист, учитель-предметник, by bylo zapotřebí věnovat samostatný článek. Nemá-li se jednat podle slov autorů o kodifikující příručku, doporučovali bychom odlišování neologismů a nových výrazů v textu, např. реактивное говорение (неол.), дистантное обучение (неол.), спальный класс (неол.), дрилл či дриль (неол.), хеситационный (неол.), АРС (неол.) atd. Nutno však znovu zdůraznit, že převážná většina hesel ve slovníku přijde vhod především učitelům cizích jazyků a že obohatí jejich výrazové schopnosti a slovní zásobu (sr. např. разговорные занятия, пробный урок, говорить с акцентом, компьютеризованное обучение языку, ассоциативно-фоновая коннотация, atd.).

V současné době, kdy nabídka trhu rusistickými příručkami nehyří, bude tato kniha cenná pro zájemce o hlubší poznání výuky ruštiny na novém základě. Budeme se proto těšit na případné česko-ruské slovníkové pokračování.

¹ Slovník slovanské lingvistické terminologie, 1, 2 Věd.red. prof. A. Jedlička Praha, Academia 1977, 1979.